

De auferibilitate pape

putantium ex tali facto pape/ q̄ neq̄ iura
mētis suis obligant/ neq̄ votis/ q̄lem ca-
sum habere videmur in manib⁹. Deni-
q̄z si casus notati in hac z precedēti cōsi-
deratōe. vix aut nunq̄ visi fuerint/ nihil o-
min⁹ expediēs est tāgere ad inq̄sitōem so-
lidiorē veritatis z ad cōsultatōem illoz. q̄
in iuribus suis scriptis oīa particulatim
et sufficiēter arbitrantur esse decisa.

Consideratio. XX.

Huferibilis non est vsq̄ ad cōsum-
mationē seculi vicari⁹ sponsum ec-
clesie/ q̄n aliquis cert⁹/ z vnic⁹ pre-
ficiat/ z hoc lege stante/ z p̄supposita mun-
di duratōne lōgissīma. Detur oppositū
tunc ecclia maneret imp̄fecta vsq̄ ad con-
summatōz seculi/ nec suoz gauderet inte-
gritate mēbroz/ z p̄sertim mēbri p̄cipa-
lis. Quocirca cōcludam⁹ sub q̄drupli-
ci corollario morali cōformiter ad p̄dicta
z ad alias cōsideratōes alibi notatas su-
p̄ eadē materia. Et dicam⁹ p̄tio q̄ hi re-
pugnāt ordinatōi xp̄i/ z spiritui sc̄to rebel-
les sunt/ qui p̄ntis sc̄ismatis terminatōm
impediūt modis talib⁹ quos sciūt aut sci-
re debēt/ ad pacē protin⁹ reducendā/ eē vl'
inutiles vel nociuos vt si querat fieri pap̄
p̄ reductōem vni⁹ obediētie ad alterā. vl' p̄
vim armatā vel p̄ dispositōem iuris. q̄ nō
sunt pbabilē z salubriter expectanda. Nec
sufficit dicere. habem⁹ papā xp̄m. sufficit
vt credam⁹ in eu3/ nam talis vnio ad xp̄m
z si sit necessaria/ nō t̄n vsq̄ q̄q̄ sufficit/ vt
in ea stemus nō p̄curando q̄ntū in nobis
est vnionē alterā ad vnū vicariū suū in ter-
ris/ de quo cōstat ecclie. Addim⁹ cōse-
quēter pro sc̄do corollario/ q̄ hi fallunt z
fallūtur/ qui p̄pter affectōem qualēcunq̄
cōmodi/ vel honoris/ vel amicitie circa al-
terū contēdentū/ tenderēt ip̄edire suā ces-
sionē/ pro impletōe iuramentoz z votoz
suoz/ z pacis datōe/ si nollent suā deiectō-
nē/ vbi hoc agere renuerēt/ imo p̄sus q̄n-
to magis aliq̄s fuerit amic⁹/ tanto ampli⁹
d̄z hoc querere vt eoz sp̄s salu⁹ fiat/ et vt
pateat oīb⁹ q̄z n̄ zelo malo zelati sunt eos
aliquē/ sed zelo charitatis. licet forte vel er-
ror. vel deceptio in iudicio p̄riculariū agē-
dorū interuenire potuerit. Dicam⁹ prete-
rea p̄ tertio corollario q̄ hi nutu dei z spi-
ritu sancti (sicut credendū est) inspiratiōe
tracti fuerūt. q̄ ad cōuocatōem sacri concii

lij p̄sis celebrādi dederūt operā z p̄mpri-
tudine prestiterūt/ prestant z prestabunt.
Ille orando. ille exhortando. hic p̄regen-
do. ille compendo. z ita de singulis Impe-
ditores si q̄ essent numerādi sunt inter il-
los de quib⁹ nūc tetigim⁹. qui rei sunt de-
trimentozū omniū tam tempaliū q̄ spiri-
tualiū. ex hoc sc̄ismate horrēdo nascētiuz
qualia vix suffecerit tractat⁹ gradis vel sū-
mari enarrare. Nā quō patius esset audire
ecclia: qui suā congregatiōem vel nollet
damnabiliter. vel dānabilius impediret.
Hanc cōuocatōem pro finali scuto sue p̄-
rectōnis ad deū. quesinit in morte rex fr̄-
cie karolus q̄ntus. Ad hāc esse debet fina-
lis resolutio oīm qui de sc̄ismate nolūt in-
crepari apud deū. immo ad hoc tēdit neu-
tralitas accepta si bene capiat. Dicam⁹
ad extremū p̄ quarto corollario q̄ hi qui
sacri concilii p̄sanū constituerāt. suffici-
entem habeant autoritatē deiciēdi duos
cōtēdētes. aut suos cōplices. si noluerit
parere dictatis p̄ hoc conciliū. in cessione
facienda realiter. z de facto z cito z alijs re-
quisitis poterūtq̄ procedere ad electōz
vni⁹ tertij vicarij. qui tert⁹ z indubita-
tus ab ecclia poterit z debet reputari.
Et iā vbi nō oēs obedire vellet sic electo.
quod tamē nō est indebite presumendū.
Ecce ergo viginti consideratiōes quo-
dā ordine geometrico se sequētes. Que iū-
ctis alijs sedecim in quarū qualibet initi-
um est vnitas eccliaistica. Additis q̄z alijs
q̄tuor dudū tarascone p̄dicatis. reddūtur
xl. consideratiōes. Et he qualē possint as-
ferre studiosiorib⁹ cognitōis materiā. sit
eorū iudiciū qui viderit. Postulem⁹ tā-
dem vt in auferibilis sp̄s. ecclie xp̄s.
vicariū certū. z vnicū nobis instituat. ad
gloriā noīs sui z nostrā oīm salutē. prestā-
te eodē q̄ est benedict⁹ in secula se. Amen.

Serdecim consideratiōes quarū hic
mentionē fecit. paulo post subsequēnt. 4a
Quatuor alie in sermōe tarascone p̄di-
cato. q̄ incipit Apparuit gratia dei z etiā
subiungentur. 6m

Sententia Ragi- stri Johannis de Berson de modo habendi se tempore sc̄ismatis.

Ho tollēdū quozūdāz in p̄nti sc̄is-
mate p̄tinaciā in pb̄itatē q̄n̄imā
specialiter in patria flādrensi. si p̄

meritis aut falsis assertioibus suis / certissima
 et pncipiosissima scismata format / et fraternam
 violat caritatem. **D**um homines ab obedientia de-
 bita suorum superiorum auerunt. **D**um postremo
 per instabili sua opinione / et humana traditio-
 ne / legem dei sanctam et stabilem deserere / contem-
 nere / et violare compellunt. **D**igna duxi que-
 dam fundamentalia per me posita / saluo semper
 in omnibus superiorum ac sapientiorum iudicio
 nunc sub aliquorum conclusionum compendio po-
 nere. **Q**uocumque de papatu predicto de-
 monstrato non est hereticum dicere. **N**on est pa-
 pa. **I**n casu predicto stat aliquos esse apud
 quos istud pncipaliter asserere. **N**on est pa-
 pa sapere heresim. **I**n scismate pncipali tam du-
 bio / temerarium / iniuriosum et scandalosum
 est asserere omnes tenentes istam premissam / vel alte-
 ras / vel omnes neutrales etiam absolutos / esse
 vniuersaliter extra statum salutis / vel excommu-
 nicatos / vel rationabiliter de scismate suspen-
 sos. **I**n scismate pncipali licitum immo cautum
 est pstantibus obedientiam istam vel illi / eas sub-
 ditam tacitam vel expressam tribuere. **Q**ua-
 cumque pre demonstrata temerarium / et scandalo-
 sum / et sapiens heresis est asserere / sacramen-
 ta ecclesie suam efficaciam non habere / aut sa-
 cerdotes / non esse consecratos / pueros non esse
 baptizatos / sacramenta altaris non esse consec-
 rata / et similia. **I**n scismate pncipali temera-
 rium et scandalosum est / asserere quicumque pre de-
 monstrata / quod non licet audire missas eorum
 vel sacramenta non coicere / presertim attenta
 diuersitate locorum / temporum / atque personarum.
Possibile est aliquos vere pnti assentien-
 tes esse veraciter scismaticos / et aliquos false pnti
 modo predicto assentientes / scismaticos non exi-
 stere. **S**alubrius / iustius / et tutius / est quere-
 re vniuersam ecclesiam insistendo circa predictas
 de papatu / et hoc per viam cessationis vtriusque / vel
 subtractionis obedientie / vel alterius licite co-
 actionis / que subditos per excommunicationis censuras
 vel aliter vetare / seu turbare / aut quod vna per-
 sonarum ab altera coione pncipaliter sepe-
 re.
Ratio pncipalis conclusionis hec est / quoniam nulla ppositio
 ad cuius verificandum erigitur veritas vniuersalis ppo-
 sitio / et ad fidem ipse / et de necessitate aut integritate fidei. **N**am sic ppositio copu-
 latur / cuius vna pars est contingens / et tota contingens
 cuius vna pars est falsa aut impossibilis / et tota falsa
 aut impossibilis / sic i pposito. **C**onstat autem ad verifi-
 catum illi / et papa / erigitur non solum vna sed mul-
 te contingentes / pure esse veras / ut quod electio sit rite
 celebrata / et ab illis que habent potestatem / et pncipaliter

multe. **E**x simili ratione colligitur quod quicumque sacerdote
 demonstrato / ista non est heretica / iste non est sa-
 cerdos / et sequitur sequitur quod nec ista heresis non est cor-
 pus christi in altari etc. **R**atio secunde ppositiois quoniam
 ppositio dicitur sapere heresim / quoniam ex ipsa coassum-
 ptio aliquid verum / quod rationabiliter negari non potest
 sequitur error in fide / sed possibile est aliquos homines
 per reuelationem / vel aliter / sic certificatos esse / quod omnia
 rite facta sunt in electione / et consecratione eius in papa.
Ad quod rationabiliter dubitare tunc non potest. **S**i ne-
 gatur **A**d eum vel fuisse papam incidit in errorem illum
 quod rite electus / et consecratus in papa / non est nec vn-
 quicumque fuit papa / et quod non succedit petro / et similia
 que sunt heretica. **R**atio tertie conclusionis quod mul-
 ti sunt ex vtraque parte / et neutrales / quibus non est
 materia ista clarificata / quoniam rationabiliter possunt
 negare vel dubitare istam ppositioem quicumque pre-
 dictam demonstrato. **A**d autem fuit rite electus / **A**-
 non est scismaticus / aut hereticus / et pncipaliter ad quos
 sequitur **A**d non est papa. **A**ssumptum docet experientia
 et tot doctorum diuersae aduersarum sententiae. **E**t con-
 stat multos esse simplices / qui ad talia dubia in-
 uestiganda non tenent alios sequi / nec mouent
 fauore / vel odio / seu quantum ad non sentientes
 huic parti vel illi / et pati sunt obedire veritati
 sufficienter agnita / nec sunt pertinaces / igitur nec
 excommunicati / nec de scismate rationabiliter suspen-
 sivi. **T**ota ratio fundatur in hoc quod nunquam fuit tam ratio-
 nabilis vehementer cum dubitatione / in aliquo scisma-
 te sic in isto. **C**uius signum euidenter est varietas
 opinionum doctorum / et inter doctissimos / et pro-
 batissimos ex vtraque parte / quoniam etiam suppletis
 eis que facti sunt processibus / ad huc restaret quoniam
 iuris ad vtriuslibet disputabiles / que omnia in cer-
 titudine rationabiliter generant in hoc scismate / et ab
 errore pncipioso plures excusant. **P**otest igitur
 illud dici rationabiliter dubitabile quod plerumque et
 magis sapientes dubitabile reputant et predicant.
Ratio quarte conclusionis colligitur ex predicto / et per
 simile de adoratione hostie in altari / dum occur-
 rit aliquod dubitatio / quod per celebrans non com-
 pleuerit omnia rite ad consecrationem requisita / sufficit ei
 adorare sub conditione implicita / imo sepe sub
 iungi conditione implicita ista vice vel simili. si omnia
 rite facta sunt secundum institutionem / pro ecclesie.
Cur igitur in casu presentis scismatis / tam du-
 bio et quod non tam proprie tangit statum salutis et
 fidei / non poterit aut debet apponi con-
 ditio ista vel similis / si talis fuerit cano-
 nice electus / et consecratus / et non sit hereti-
 cus / aut scismaticus deprauatus. **R**atio
 quinte conclusionis manifesta est aduerte-
 ti / quoniam neque scisma / neque hereses / neque

De mō habēdi se tēpore scilminatis

aliud quodcūq; vitium/obstat in ministro
quin sacramentorum collatio habeat suam
efficaciā/dūmodo offerentes intēdāt id fa-
cere/qd̄ xps̄ et ecclia instituerūt/et recipient
illud recipere (sic rōabiliter p̄sumi debet de
omnibz). **Rō** secte p̄clusionis manifestat̄
ex p̄cedentibz qm̄ nihil debet rōabiliter a
talibus impedire excoicatio lata/si nō assit p̄-
tinacia. **Nūq̄** excoicatio intēdit̄ ferri nisi i
p̄tinaces/q̄ nō sunt parati audire eccliam.
Alioquin frustra ferret̄ excoicatio; imo dā-
nabiliter/et in ecclesie destructionē. **Nō** aut̄
data est p̄tās ministris ecclie q̄buslibz ad de-
structōz/sz ad edificatiōz f̄m aplm̄; quē ad
modū medicina dāt̄ pur̄ offerre possit sani-
tati. et sanitas rōni. **Sic** finis excoicatiōis
ē subditoz emēdatio/q̄ si clare p̄ excoicatiōz
videat̄. aut videri debeat/nō sequi emēda-
tio. vel fruct̄ dānabilis i opposito offerri vi-
deat̄ f̄m **Aug.** in p̄bola de zizanijs. **Dat.**
xij. cū ibidē notat̄. **Rursus** ista p̄clusio
apte trahit̄ extertia et q̄tra p̄clusionibz. **Si**
ei multi ex vtraq; p̄tē sūt in statu salutis/zū
p̄tinaces/imō pati stare et mori in veritate
agnita sufficiēt̄/aut q̄ sub p̄ditione etiam
falsē p̄tē assentiūt/q̄ p̄ditio ē eisdē ab erro-
re dānabili reddit̄ excusatos. **Stat** q̄ tales
nō debuerūt nec potuerūt rōabiliter excoica-
ri/et p̄ p̄sequis nec eoz cōicatiōnē p̄hibem̄?
Si dicat̄ q̄ ē excoicatio iuste lata timē-
da ē. **Hec** p̄positio male intelligit̄ a plerisq;
et scrupulos varios et piculosos igerit. **Tū**
q̄ntū ad p̄tēs sufficit rōdēt̄ q̄ si latoz nō re-
putet̄ iudex. eadē executōe q̄ h̄ fit̄ p̄tē p̄sequi-
ter excoicatio nō tenere. **Et** q̄ multi tenen-
tes vnā p̄tē dūt rōabiliter tenere q̄ alij sunt
in statu salutis nō p̄tinaces. et pati stare iu-
ri agnito. imō q̄ forte suo pape assentiūt s̄b
p̄ditione. p̄nt̄ ex h̄ cōicatiōnē eis impende-
re. **Non** enī debēt suo pape tale crimē ipo-
nere q̄ voluit hoies nō p̄tinaces excoicare
vel eos q̄ tenent anti papā/sub conditione
tamē rōnabiliter appōsita. si et inq̄ntū fue-
rit rite electus/et non aliter/a cōione ecclē-
siastica canonica segregare. **Ratio** septi-
me conclusionis est q̄ stat̄ aliquē vere p̄tē
assentiēt̄/et pertinacē eē/q̄ vel p̄pter q̄ntū
vel p̄pter vanā gloriā vel aliā causam/non
habet animū paratū ad obediendū verita-
ti agnita. si p̄ ecclēsiā vel aliter repiret̄ eun-
dem errare/vel etiā dū in rāto dubio inuolu-
to p̄ sua assertōne sustinēda/separet se a mē-
bris veris et viuīs ip̄ius ecclē. **Casus** sunt

multi de p̄te opposita/ut dictū est. **Non** est
enī scisma tm̄ in sepatione mēbroz a capi-
te/sed etiā in sepatione p̄tinaci mēbroz
ab inuicē. **Ex** quo consequenter habetur
q̄ temerariū et periculosum est pertinaciter
vnā p̄tē/vel alterā impugnare/et ab eius-
dem cōione eam detestando declinare. **Al-**
tera pars p̄clusionis patet ex tertia p̄clusio-
ne. **Ratio** octauē cōclusionis perspicua
est ex p̄cedentibz/qm̄ vbi radix et origo ta-
lis. vel p̄ncipalis ip̄ius scismatis consistit/
ibi eradicatione fieri debet/aut antidotū su-
mi p̄ vnitatis adeptione. **Ipsi** enī sunt qui
peccauerūt/alij aut̄ q̄ oues sunt/qd̄ merue-
rūt. **Ipsi** sunt p̄pter quos tempestas orta ē
in mari. **Dederūt** deniq; et dāt̄ scandalū/p̄-
pter quod ad illud remouendū de necessi-
tate salutis obligant̄. **Non** negandū tamē
est q̄ quilibet p̄ parte sua obligatur f̄m do-
nū a deo sibi p̄stitum querere que ad pa-
cem sunt/hic orando/illic monendo/alter
docendo. **Ultima** pars q̄ non expedit vnā
partem generaliter vitare alteram/et facere
scissuram in p̄ncipalioribz actibus religio-
nis christiane/et fraternā caritatē violare/
patet ex p̄cedentibz/et p̄ncipaliter ex quibz
ta cōclusionē et sexta. **Verum** est enim q̄
singularitas in opinōne p̄pria contūaciter
alios condemnans/incomparabiliter vi-
detur esse periculosior et deterior/q̄ cōmu-
nicatio fraternalis per caritatez/que est cō-
pago mēbroz um ecclēsie/sub intentione
semper recta/et firma de obediendo ecclēsie
Etenim qui aliter agit pro incerto vero/ali-
le se exponit certe violationi fraternelle carita-
tis. **Nec** oportet allegare iura super pes-
riculis et maledictionibz eorum/qui nō ob-
ediunt p̄ceptis et institutionibus sum-
mi pontificis et sententijs. **Habet** enim lo-
cum talium allegatio/apud illos qui nulla
possunt rationabili causa excusari/quin sci-
ant vel scire debeant/talem vel talem eē su-
um superiorem. **Si** vero est ignorantia p̄-
babilis/sicut est in presenti scismate/apud
multos de vtraq; obedientia/et apud neu-
tros/non reputantur talibus sententijs al-
ligati. **Ex** omnibus predictis videntur
posse elici quedam documenta. **Primus**
est quod in presenti scismate potest apud
plurimos applicari ratiōabiliter documē-
tum **Ambrosij** ad **Augustinū** de ieiunādo
vel si ieiunādo sabbata/f̄m diuersitatē tēpo-
rū locorum/et personarum. **Potest** sine